

EU:n elpymisväline

Vesa Vihriälä

5.6.2020

Tavoitteet, yhdessä muiden koronatoimien kanssa

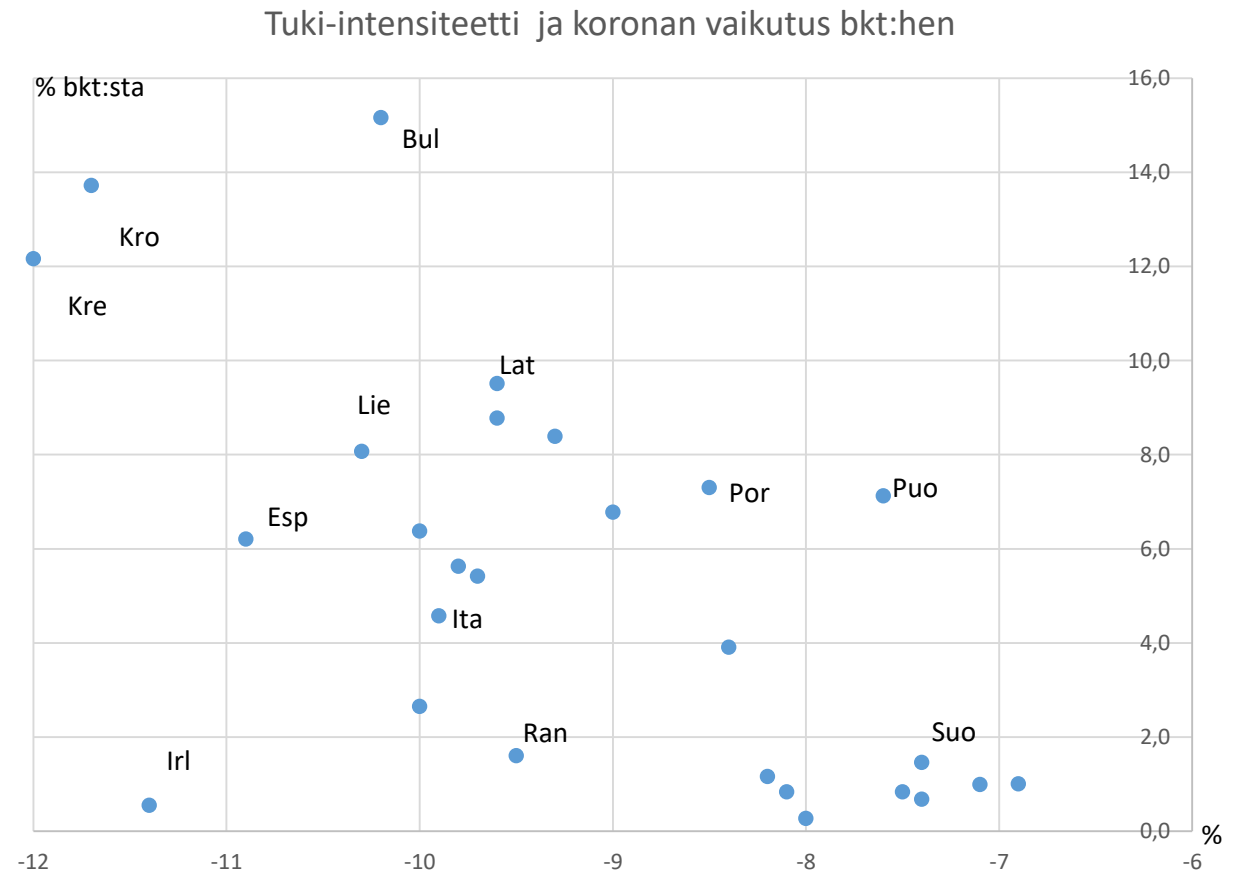
- Auttaa koronasta eniten kärsineitä maita (solidaarisuus)
- Mahdollistaa finanssipoliittinen elvytys koko EU-alueella
- Edistää EU-alueen ilmastopolitiikkaa ja teknologista kilpailukykyä

Kolme olennaista piirrettä

- EU ottaa omissa nimissään merkittävästi (750 mrd. €, eli > 5 % bkt:sta) velkaa, pitkäaikaisesti (lyhennys alkaa 2028, päättyy 2058)
- EU:n omia varoja (EU-veroja) pyritään lisäämään merkittävästi
- Varoja käytetään finanssipoliittisen elvytyksen mahdollistamiseen maissa, joiden korkea velkaantuneisuus rajoittaa sitä

Uudelleenjako merkittävää

	Varojen käyttö, % bkt:sta		
	Vauraat	Köyhemmät	
		Vähän velkaa	Paljon velkaa
Avustukset	1,2	7,6	6,6
Luotot	0,7	4,2	3,7
Yhteensä	2,0	11,8	10,3
Netto	3,1	-6,7	-5,2

Lyhyen ajan vaikutus tavoitellun kaltainen

- Tukee kasvua EU-alueella
- Erytisesti köyhemmissä (ml. velkaantuneissa maissa); komission arvion mukaan joka yli 4 % (2024)
- Vähentää ongelmamaiden velkaantumista suhteessa perusuraan, vaikka lähtötilanteeseen nähden velka kasvaa paljon
- Vähentää lyhyellä aikavälillä uuden eurokriisin riskiä

Merkittävä muutos talouspolitiikan vastuunjakoon

- Tähän saakka finanssipolitiikka (merkittävät verot, menot, velka) jäsenmaiden yksiselitteisellä vastuulla
 - VKS
 - No-bailout-klausuuli (SEUT 125)
- Eurokriisi: tiukasti ehdollinen rahoitustuki mahdollista, kun euroalueen rahoitusvakaus uhattuna
- Nyt:
 - merkittävä finanssipoliittinen tuki EU-komission päätöksellä maille, joiden fipo-liikkumavara pieni
 - velkaantumismahdollisuus EU-tasolle fipon rahoittamiseksi
 - EU-verojen lisääminen

Ongelmallinen yhdistelmä

- Markkinakurin edellytykset heikkenevät
- Tilalle ei välittömästi jäsenmaiden taloudenpidon tehokkaampaa kontrollia
- Velkaantuminen kasvaa

Merkittävä askel kohti fiskaaliunionia

- Kun velkaantumismahdollisuus avattu, paine sen laajenemiseen suuri
- Moniin tarkoituksiin, mutta myös makrotaloudellisesti merkitykselliseen finanssipolitiikkaan
- Johtaa perustellusti tarpeeseen muokata instituutioita liittovaltiomaiseen suuntaan
- Kysymys: onko tähän valmiutta? Ellei, mitä tapahtuu?

Vaihtoehtoja

- Kansallinen fipo + isompi EU-budjetti + EKP
 - Kukin maa rahoittaa fiponsa (ja EU-menot) omalla velalla
 - Isompi EU-budjetti: solidaarisuus + EU-tason julkishyödykkeet
 - EKP:n laajempi tuki kaikille jäsenvaltioille ("ikuisuuslainat")
 - Ongelmatapauksissa ehdollinen rahoitustuki, velkajärjestely
- Frugal four: "kaikki nykybudjetin puitteissa" - ei realistinen
- Elpymisrahasto "halukkaiden koalitiona", tiivistetyn yhteistyön muodossa ?
- Komission ohjelman muokkaus, kannustimien parantamiseksi
 - Rahoitukseen liittyvä talouspoliittinen ehdollisuus
 - Markkinakurin edellytysten parantaminen: velkakestävyysanalyysi, yhteistoimintalausekkeiden vahvistaminen, pankkien valtionvelkasijoitusten rajoittaminen

Suomen hankala valinta

- Komission lähestymistapa ristiriidassa Suomen kansallista talouspolitiikkavastuuta korostaneen linjan kanssa
- Lyhyellä aikavälillä makrotaloudellisesti hyödyllinen
- Pidemmän ajan riskit kasvavat
- Muuttaa ajan mittaan unionia: finanssipoliittista valtaa merkittävästi EU-tasolle ("fiskaaliunioni")
- Suomellakin vaikutusvaltaa on, mutta ei rajattomasti; yksin jäämisestä maksettava poliittinen hinta = ?
- Mikä ratkaisu onkaan, päätöksen merkityksellisyyttä ei pidä vähätellä

Kiitos